

Høringsnotat fra Norske Billedkunstnere

Prop. 1S – Statsbudsjettet 2022 (kapitler fordelt til familie- og kulturkomiteen)

Kap 337, post 71 – Utstillingsvederlag og honorar

2000 kunstnere bidrar hvert år med å fylle 100 000 kvadratmeter med samtidskunstutstillinger på de 53 visningsstedene med statlig driftsstøtte av varig karakter. De får ikke rimelig betalt for sitt arbeid og bidrag til innhold i disse institusjonene. Kunstnerens andel av den samlede institusjonsøkonomien utgjorde anslagsvis kun 1,9 % i 2021. Kunstnere mottar i svært liten grad utstillingshonorar, og det er avdekket at en rekke av visningsstedene som er forpliktet av utstillingsvederlagsavtalen misligholder denne. Det er behov for å sikre at kunstnere får betalt for sitt arbeid.

Utstillingsvederlag. Statlig finansierte visningssteder bør snarest følge sine forpliktelser i henhold til utstillingsvederlagsavtalen. Vederlaget er en godtgjørelse til kunstnerne for lån og framvisning (og alminnelig slitasje) av kunstverk som er i kunstnerens eie, og en kompensasjon for at kunstneren ikke selv kan disponere verkene i utstillingsperioden. Utstillingsvederlagsavtalen må reforhandles omgående av flere grunner; den er ikke tilpasset dagens varierte kunstpraksiser, og den følger heller ikke et likelønnsprinsipp. Den sikrer ikke kunstnerne vederlaget de har krav på, og den gir lite økonomisk forutsigbarhet for institusjonene. Våre beregnede kostnader for utstillingsvederlag i budsjettåret 2022 er 37,8 millioner.

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen reforhandle avtalen om utstillingsvederlag mellom kunstnerorganisasjonene og Staten, for å ivareta kunstneres krav på utstillingsvederlag.*

Honorar. Kunstnerne mottar i dag i svært liten grad utstillingshonorar – en økonomisk kompensasjon for arbeidet med utstillinger. Eksisterende holdninger i feltet, som eksempelvis at det er akseptabelt for kunstnere å arbeide gratis opp mot utstillinger i institusjonene, må endres og ny praksis innføres. Formålet med utstillingshonorar er å sikre at kunstnere får honorar for arbeid tilknyttet utstillinger, og forpliktet kunstinstitusjonene til å honorere kunstnere for dette arbeidet.

Forslag til merknad Kap 337, post 71: *Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen om å innføre utstillingshonorar fra og med 2021 ved samtlige visningssteder som har statlig driftsstøtte av varig karakter. Utstillingshonorarordning. Kap 337, post 71 styrkes med 68,5 millioner.*

Kap 320, post 72 Kunstnerstipend m.m.

Kunstnerstipendene er det viktigste og mest treffsikre kunstpolitiske virkemiddelet i Norge. De fungerer som garanti for et dynamisk og nyskapende kunstliv med kunst av høy kvalitet, og sikrer et mangfold av kunstneriske ytringer. Cirka 10 % av kunstnere *innen alle kunstfelt* som søkte statlige arbeidsstipend i 2021 fikk tilslag på søknaden. For de visuelle kunstnerne har snittet for tildelinger de siste årene ligget på omtrent 6,5 %. Til sammenlikning er tildelingsprosenten 42 % for alle søknader til Kulturfondet (Årsrapport 2019). Stipendkomiteene og Utvalget for Statens kunstnerstipend (SKS) rapporterer årlig om at et stort antall kvalifiserte søknader får avslag. Statens kunstnerstipend har den desidert laveste tildelingsprosenten, og det er behov for at tildelingsprosenten økes betydelig. SKS ba om en etablering av 350 nye faste stipendhjemler i årets budsjett. I det foreslåtte statsbudsjettet for 2022 ligger det imidlertid an til en økning på kun 20 stipender, til en kostnad på 6,6 millioner. Estimert kostnad for 350 stipender (inkl. AGA) er 116 millioner.

Forslag til merknad – Kap 320, post 72 Kunstnerstipend m.m.: Familie- og kulturkomiteen ber om at det etableres 350 nye faste stipendhjemler. Stipendene fordeles basert på antall søkere. Kap. 320, post 72 styrkes med 110 millioner.

Familie- og kulturkomiteen anser kunstnerstipendene som sentrale i å sikre nyskaping, frie ytringer og mangfoldig deltagelse i kunstneryrket. Komiteen ber regjeringen om en gradvis opptrapping av varige stipendhjemler for å oppnå en tildelingsprosent på minst 25 % for alle kunstfelt.

Det er positivt at arbeidsstipendets størrelse foreslås økt med 2.6 %, som tilsvarer 7 360 kroner. Et arbeidsstipend vil da utgjøre til 290 570 kroner. Men det sikres en fast årlig regulering av stipender og garantiinntekt.

Forslag til merknad – Kap 320, post 72 Kunstnerstipend m.m.:

Familie- og kulturkomiteen ber Kulturdepartementet endre Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere slik at arbeidsstipend, langvarige stipend og garantiinntekter som et minimum reguleres med en indeks lik rammen for lønnsoppgjøret i staten. Dette må formuleres i forskriften slik at Stortinget står fritt til å beslutte en høyere økning.

Kap, 320, Post 55 – Norsk Kulturfond

Kun 8,6 % av Kulturfondet er avsatt til visuell kunst. Det er nødvendig å prioritere nye tiltak og satsinger, samt å ivareta og å utvide etablerte og svakt finansierte tiltak på det visuelle kunstfeltet.

Forslag til merknad – Kap 320, post 55 Norsk Kulturfond:

Familie- og kulturkomiteen ber om at Kap 320, post 72 styrkes med 24 millioner til visuell kunst til henholdsvis prosjektstøtte, arrangørstøtte til kunstnerdrevne visningssteder og kunstnerassistentordningen.

Kap, 320, Post 74 og 75

Økonomien ved de regionale ressurs- og kompetansesentrene, samt de små og mellomstore visningsstedene må styrkes for å kunne legge til rette for tilgang til kunst av høy kvalitet i hele landet og bedre inntekts- og utstillingsmulighetene for kunstnerne. «Kunstfeltet er i utvikling, og infrastrukturen av visningssteder og produksjonsmiljø blir stadig meir profesjonalisert. Samtidig er disse institusjonane ofte underfinansierte sett i lys av kvaliteten, ambisjonane og nedslagsfeltet deira» heter det i Kulturrådets rapport for 2019. Vi støtter også Kunstsentrene i Norges (KiN) forslag om styrking av de regionale kunstsentrene.

Forslag til merknad – Kap 320, post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.: Familie- og kulturkomiteen ber om at Kap 320, post 75 styrkes med 24 millioner i driftstilskudd til visningssteder og institusjoner.

Forslag til merknad – Kap 320, post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.: Familie- og kulturkomiteen ber om at Kap 320, post 74 styrkes med 30 millioner fordelt på de regionale kunstsentrene.

Norske Billedkunstnere
v/ styreleder Ruben Steinum

Norske Billedkunstnere (NBK) er fagorganisasjonen for de profesjonelle billedkunstnere i Norge. NBK har som formål å ivareta billedkunstnerens faglige, ideelle, økonomiske og sosiale rettigheter og interesser. NBK har over 3 000 medlemmer fordelt på 20 grunnorganisasjoner.